

יציאות השבת פרק ראשון שבת

יד.

עין משפט נר מצוה

קח א ב מ י פ ט מהל
שאל הוה ופסול את
הטוב :
ק ג ג מ י ט פ ט פ ט הלל
ט :
ק ד ה ו ז ט י ט פ ט פ ט
קח ה ו ז ט י ט פ ט פ ט
הלל ט :
ק ח ז ט י ט פ ט פ ט פ ט
הלל ט :
ק ט י ט פ ט פ ט פ ט פ ט
הלל ט :
ק י ט פ ט פ ט פ ט פ ט פ ט
הלל ט :
ק י ט פ ט פ ט פ ט פ ט פ ט
הלל ט :

רבי יהושע אומר האוכל אכיל ראשון ושני שני. צפ"צ דחולין (דף
לז) וס' מפרש טעמא משום דמלניו שני עושה שני על ידי
משקין וא"ת מאי לריח התם להאי טעמא נימא דלהי שני עושה שני
דמפרש בקמוץ בגמרא משום דזימנין דלכל אכולין טמאין ושדי
משקין דתרומה כו' וי"ל משום גזירה

לא מטמו. את התרומה להיות שניה והיא תחזור ותפסול אחרים:
האכל אכל ראשון. נעשה גופו ראשון ומטמא את התרומה להיות
שנייה והיא תחזור ותפסול שלישי: שני. פוסל ואינו מטמא:
שלישי. אינו פוסל תרומה בגמגמו אבל
חולין מפרש טעמא דתרייהו: ר'
יהושע אומר האוכל אכל ראשון. הוי

מוסף תוספות

א. במקום אחר. מוס'
ב. מילתא דרבנן.
ג. מוס' הל' ט. שיש כאן
שיעור לטמא את
המשקין. מוס' הל' ט.
ד. לפי. מוס' הל' ט. ה. מן
האוכל. מוס' הל' ט. א. אבל
מבקש בנכס כולו לתוך
מזו ולכן לא אפקוה
מירביעית. מוס' הל' ט.
ו. ועוד. מוס' יומא פ.
ז. ומרבית הוא דגורו
בבשרו. מוס' יומא פ.
ח. בפ"ק דפסחים (דף).
ט. מוס' הל' ט. י. וא"כ לשון
פסול לא אתי שפיר דהו
ליה למיטר ומטמא להו.
יא. מוס' הל' ט.
יב. אבל לתרומה לא. מוס'
הל' ט. יג. הא איהו מורה
רכתבי הקדש מיירי אף
לתרומה וההיא דכל
הפוסל את התרומה דקא
לקודש. מוס' מנהג כל:
יד. הבאות מחמת ספר.
טו. מוס' הל' ט. יז. הילכך
אבל דבין ספר וידים
נגורה והא דלא חשיב להו
בבדיח י"ח דבר משום
דבדיח דבר נחלוך אבל
בדיח הבאות מחמת ספר
ידים דלמקדשם דיבא
תרי ידים עסקינות וגם
דר' פתני. מוס' הל' ט.
יט. וטומאת ידים הבאה
מחמת ספר משום דר'
פתני היא. ושמ"ל דר' פתני
לא דקא בסי"ח. טי' הרי"ן.
כ. י"ח מצוה אחוזה,
וקשה מאי רבותא פשיטא
שאין לו שבר כיון שלא
עשה המצוה כהונן. לכך
פירש ריב"א בלא אותה
מצוה שעשה באוהה
מצוה. מוס' מגילה ג.

לא מטמו אמר רבה בר בר חנה ר' יהושע
היא דתנן (ב"ר) אלעזר אומר האוכל אכיל
ראשון ראשון ואוכל אכיל שני שני אכיל
שלישי שלישי ר' יהושע אומר האוכל אכיל
ראשון ואוכל שני שני שלישי שני לקודש
ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת
תרומה אכיל אכיל ראשון ואוכל אכיל שני
מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה א' דזימנין דאכיל
אכולין טמאין ושקיל משקין דתרומה ושדי
לפומיה ופסיל להו שותה משקין טמאין מ"ט
גזרו ביה רבנן טומאה דזימנין דשתה משקין
טמאין ושקיל אכולין דתרומה ושדי לפומיה
ופסיל להו היינו הך מהו דתימא א' הא שכיחי
והא לא שכיחי קמ"ל ייבא ראשו ורובו במים
שאוובין מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה א' רבי
אמר רב א"ש שבתחלה היו טובלין ביה
מערות מכונסין וסרוחין והיו נותנין עליהן
מים שאובין התחילו ועשאו קבע גזרו
עליהם טומאה מאי קבע אמר אביי שהיו
אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו ואלו
מטהרין אמר ליה רבא מאי נפקא מינה הא
קא טבלי בהנך אלא אמר רבא שהיו אומרים
לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין וטמא
שנבלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים
שאוובין מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה דאי לא
הא לא קיימא הא דוספר מ"ט גזרו ביה
רבנן טומאה אמר רב משרשיא שבתחלה
היו מצניעין את אוכולין דתרומה אצל ס"ת
ואמרו האי קדש והאי קדש כיון דקחזו
דקאתו לידי פסידא גזרו ביה רבנן טומאה
יהודים מפני שהידים עסקניות הן תנא
יאף ידים הבאות מחמת ספר פוסלות את
התרומה משום דר' פרנך א"ר
יוחנן יהאוחו ס"ת ערום נקבר ערום ערום
ס"ד אלא א"ר זירא ערום בלא מצות בלא
מצות ס"ד אלא אילמא ערום בלא אותה
מצוה הי גזור ברישא אילמא הא גזור ברישא
כיון

שני וכן האוכל אכיל שני הוי שני. והתם
מפרש טעמא מלניו שהשני עושה שני
ע"י משקין דמשקין אפי' הן שניים
נעשין תחלה ועושין נגען שני וקף
כאן דתמירו בשני לעשות האוכלו
כיוצא בו: שלישי שני לקדש. האוכל
אכיל שלישי עושה גופו שני לקדש.
והתם מפרש טעמא דהאי אכיל שלישי
חולין שנעשו על טהרת תרומה הוי
וטהרתן טומאה היא אכל הקדש הלך
שמירה דידה לאו שמירה היא לענין
קודש ומיישין צורכא שלישי דידה
דילמא ראשון הוי והאוכלו שני: בחולין
נעשעו על טהרת תרומה. כלומר
בחולין חולין אתה מוצא אכיל שלישי
בחולין שנעשו על טהרת תרומה
דאילו חולין גירדא לא משכחת דכו
שלישי: מאי טעמא גזור. באלס
האוכל שיהא טמא: ופסיל להו.
והמורה וההירה על התרומה לשמירה
בטהרה דמכבי (נמנדר י"ח) את
משמרת תרומתי לייכך גזרו צורכא
אכולין טמאין שלא יאך גזיל אכל
תרומה: הא שניהא. שאלס שותה
עס אכילתו: והא לא שניהא. שיהא
אכיל עס שתייתו: ה"ג היו טובלין
במי מערה פרוחיס מנוסין. שיש
בה מי סאה מי גשמים שהם כשרים
לכל טמא חוץ מוצ צדו דמכבי ציה
מיס חייס: והיו נוסנין עליהן. על
גופן מיס שאובין להעביר קרוחין
המקוה: הסחילו. הטובלין ועשו
השאובין קבע לפיכך גזרו על השאובין
טומאה לטמא אדם אחר טבילתו
אכל און מטמא שום אכיל ומשקה
אלא אם כן נטמאו בשך: לא אלו.
דמקוה לצדה מטהרין אלא אלו ואלו
מטהרין דמקוה שהורגו הכל צכך לא
היו יודעין שלהעביר הוההמא היו
השאובין צאין לעל לטהר: מאי
נפקא לן מינה. כיון שכולן טובלין
תחלה במקוה מאי איכפת לרבנן אם
שעשה הטובלין קבע אחר טבילה: אלא אלו מטהרין. ומיישין
דילמא אתי לצטולי תורת מקוה וטובלין בשאובין והמורה אמרה אך
מעין ובור מקוה מיס וגו' (ויקרא י"ח) מ"ט. הא לאו לאחר
טבילה הוי: אי לאו. דגזור אף על הטמא לא קיימא גזירה הבא
אחר טבילה דאמרי מ"ש האי מהאי: יודי פסידא. עכברים מזינין
אכל אכולין ומפסידים את הספר. אכל בחולין לא הורכו לגזור
דבלאו הכי נמי לא היו נותנין חול אכל קדש: עסקניות הן.
ונגעין צבצרו וצמקוס טנופת וגנאי לתרומה צכך ונמאס לאכולין
כשנוגע בה צדיים נמוסאבות. ורבותינו מפרשים חיישין שמה נגעו
(ד'קין) צטומאה (ו) ונמאס וקשילי לא אם כן נחוש שמה נגעו צכך
הטומאה ונמאס ראשון ויטמאה ועוד מאי שנה ידים לחודייהו
צכך גופו נגזור לפסול תרומה שמה נגעו ידיו צטומאה וקטנה כל
גופו ועוד לא תקני להו צנטיילא אלא צנטיילא: ספר טומאה
ערום. אלא על ידי מנופחת: אילמא הא. דתסת ידים גזור
צרישא: הא סו למה לי. הך מי נפקא מכלל סתס ידים: אלא הא
גזור צרישא. דתסת ידים לא גזרו (סמוך) לנטילתן מגע לתרומה:
וצב

א) סוטה ג. חולין ג: סוטה
פ"ב מ"ג. (ג) ינין טוס' חולין
ג: ד"ה האוכל, א) ז'לי ג'
לונן טוס' ובי כן ג' האילס'
בסוף טוס' ובי ע"י חיי"ט טס'
וכן הוי גיבס' טוס' צניטין
טנו. ד"ה והכא ט' ע"ש וכן
משמע דמגע טוס' לעיל ג':
ד"ה וטמא וי"ג טוס' צ"ב
ט. ד"ה מכלל, ד) מקואות
פ"ג [מ"ד] גיטין טו.
ה) מגילה ג. ע"ש מסכת
סופרים פ"ג [הכלה טו].
ו) דף ג' [ג. ו] ויקרא טו.
ז) ב"ב: (א) ומתאס לאוכליה.
ח) ע"ש, ו) מעון שיך
ט) ע"ש, ו) ס"ח הוי גזרו מוס'
לנטילתה נגע טוס' ע"ש.
י) ר"מ מ"ג. (א) אכל נגע
ג"ל, (ב) ובי טוס' מנהיב: כ'
ד"ה דמק ור"י, (ג) כידס
ג"ל, (ד) ע"ש מ"ה.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה תנא אף הדיס'
ובי וי"ל היינו דוקא קודש
וכו'. ד"ה פסחסי יט ע"ש
תוס' ד"ה פ"ג פ"ג ע"ש
ידיס: תוס' ד"ה האוחו
ב"ח ובי' ומפסידא את
הידיס. ע"י מגילה ו ע"ל
כצ"ש ד"ה א"כ טוס' טמאה.
וע"י טוס' סוטה מ"ה ע"ש ד"ה
לא על הלמ צבדיה:

מוסף רש"י

ר"א אמר כו' אוכל שני
שני. נעשה גופו שני להיות
נגען שלישי. והאוכל אוכל
שלישי שלישי. ולמקוה
מפרש טעמא דר"ה דכע
אוכל כמכלל, ודוקא שאכל
אין פריס. שהיו שיעור אכולין
טמאליס לפסול את תריה, וכן
שני פריס דלמחר צניטין
(פ"ב) אכל צניטילא לא טמא
אוכל אדם, שאין אדם וכלס
מיטמאין אלא משום שיהא
(חולין ג.) ובע"י טוס' טו.
ר' יהושע אומר כו'
שני. מאל ראשון לא עבד
ליה ראשון אלא שני, שאין
האוכל תמור מכלל, אכל
טמאליס על עושה שני, וכן
(טוס' טו.) שני לקודש.
ועבד שלישי ודכ"ה, ואין
שני לתרומה. דלי ענע
בתומה לא פסל לה. אכל
מילכ תרומה אסור, דשלישי
מיאס הוי לטמא באתיה.
דלע"ג דלמך ר' יהושע
אין אכיל נעשה כמכלל, שני
מילי צאול אוכל ראשון
דלא הו ראשון לעמדה שני,
אכל לאסמרי באתיה מורה
דשלישי עבד האוכלו שלישי
(חולין טו.) שנעשו על
טהרת תרומה. שנעליהס
כסן וביני תרומה וקביל
עליו לאכל חולין על טהרת
תרומה, כדי שיהא גזיל
לתרומתו וצנטיילא הוקיע
להן (טוס' טו.) האוחו ס"ת
ערום. בלא מטמא סכבי
ס"ת (מגילה גב).

תוס' ישנים

א) ה"מ למימר דה"א
משקין דמפרי טמוני:
ב) וריב"ז מפרש דפסול
גזירה היינו גזירה דהכא ולא
גזור כצנטיילא לפי שאין אלו
אמא לתמות עד שיהא חז'
פרס ומשקין טמוניס שפ"ך
כריעט משום דמחזורי' לא
ממוני אחרים אלא
כריעטת ח כריעט' ט :

אף הידיים הבאות מחמת ספר. מדקמתי אף משמע דעל הספר
לצכוף גזרו דלמחר לקמן א"כ ידים הבאות מחמת ספר צו ציוס גזרו דהא צין גזירה דספר לגזירה דתסת ידים גזרו עלייהו וא"כ
הוה טפי מ"ח דבר ואם נאמר דעל הידים הבאות מחמת ספר לא צבאות פרק גזרו אלא מקודס לכן הוה אפי' אף לשון אף לא
משמע כן ועוד לא יתכן שגזרו על הידים א' ועדיין ספר לא כתיב הקדש תן צמסכת ידים * סעטמאין את הידים *
האוחו ספר תורה ערום. קצת משמע דלאו דוקא ספר תורה אלא כל כתיב הקדש תן צמסכת ידים * סעטמאין את הידים *
בלא אותה מצוה. א) אם אוחו ללמוד צו אין לו שטר של אותו לימוד ואם צבציל לגוללו אינו מקבל שטר על הגלילה:
כיון

מיימי צרייתא דקתני צדיה תרומה וא"ת ומאי צרייתא ידים הבאות
מחמת ספר משום דר' פרנך אפילו מחמת כל פסולי תרומה נמי
דקתני צמסכת ידים (פ"ג משנה ב) כל הפוסל את התרומה מטמא
את הידים להיות שניות * וי"ל דהיינו דוקא לקדש דומיא דיד דמטמא
את צברתה שאינו אלא לקדש כדמוכח בצנטיילא (דף כד.) * ופ"צ דחולין
דף כד: (ז) וס' דקאמר מלינו שני עושה שני על ידי משקין הוי מלינו
למימר דמלינו דע"י ספר שני עושה שני ושמא כשראה שלא קבל רבי
אליעזר תשובתו צמסקין חזר והשיב לו מכתבי הקדש *
תנא אף הידיים כו'. וא"ת הא דתמן (ידיס פ"ג מ"ב) הוי מטמא מצירתה
סופרים מד"מ ולא מד"ס ע"ש והשתא היכי מיימי רחמי מכתבי קודש שהן שני
ונעטמאות ידים אף בתרומה ליד דלא מטמא צבירתה רק לקודש * וי"ל דלעני
חושש רק להשיב על צברתה שאמרו דאין שני עושה שני ועוד נראה לפרש דההיא
דכתבי קודש היינו דוקא לקודש ולא היינו גזירה דהכא ידים הבאות מחמת
ספר דר' פרנך ומה שמקשה וכי לית להו לרבנן האוכל אכיל שני שני כיון דאין
דען דברי סופרים מד"מ ולא מד"ס נראה היכא דליכא טעמא אית להו לרבנן
שני עושה שני * כגזירה הבאות מחמת ספר משום דר' פרנך והאוכל אכיל שני
דמפרש כאן וזמנין דלכל אכולין טמאין ושדי משקין דתרומה לפומיה (מ"ט):
גזרו מחלה וא"כ"כ על הידים הבאות מחמת ספר וכיון דתסת ידים
לצכוף גזרו דלמחר לקמן א"כ ידים הבאות מחמת ספר צו ציוס גזרו דהא צין גזירה דספר לגזירה דתסת ידים גזרו עלייהו וא"כ
הוה טפי מ"ח דבר ואם נאמר דעל הידים הבאות מחמת ספר לא צבאות פרק גזרו אלא מקודס לכן הוה אפי' אף לשון אף לא
משמע כן ועוד לא יתכן שגזרו על הידים א' ועדיין ספר לא כתיב הקדש תן צמסכת ידים * סעטמאין את הידים *
האוחו ספר תורה ערום. קצת משמע דלאו דוקא ספר תורה אלא כל כתיב הקדש תן צמסכת ידים * סעטמאין את הידים *
בלא אותה מצוה. א) אם אוחו ללמוד צו אין לו שטר של אותו לימוד ואם צבציל לגוללו אינו מקבל שטר על הגלילה:
כיון

רבינו הנהאל

אליבא דר' יהושע האוכל
אוחו שני הוי ופסול את
התרומה, דתנן בטוהרות
פרק ב' ר' יהושע אומר
האוכל אוכל ראשון ואוכל
שני, שני. והשוהה משקין
טמאין אילו כולם פוסלין
גופו של אדם, כדחנן
בפעילה פרק ד' כל האכולין
מצטרפין לפסול את הגזירה
ככתיב פריש אוכולין
טמאין, וכל המשקין,
פירוש הטמאין מצטרפין
לפסול את הגזירה ברביעית.
והבא ראשו ורובו במים
שאוובין, פוסלו בתרומה
(פ"ג) פוסל התרומה,
י' לולי שאמר כי
בטוהרות שאמרו לא עברה
בטמא שלא מטהרוהו,
גזרו על הספר, מפני
שהיו מצניעין אוכולין של
תרומה בגבי הספרים, והיו
המכבדים באין על האכולין
ומפסידין הספרים. ידים
מפני שהן עסקינות, חיישינן
הילכא נגעו בטומאה
הלכך גזרו בהו טומאה.